

## Tungt vägande bok om Bengt Hallberg

Erik Kjellberg, 2021. *Bengt Hallberg, jazzpianist – kompositör – arrangör – pedagog*. Med diskografi av Lasse Zackrisson. Vaxholm: Vax Records. 421 s. ISBN 978-91-519-7720-1.

Bakom tillkomsten av den här boken finns en arbetsgrupp som för några år sedan samlades för att diskutera hur man på bästa sätt skulle kunna dokumentera och sprida kunskap om Bengt Hallberg och hans musikaliska skapande. Initiativet kom från Erik Kjellberg och Jan Allan och till gruppen knöts också skivproducenterna Lasse Zackrisson och Anders R. Öhman samt musikerna Elise Einarsdotter och John Högman.

Erik Kjellberg åtog sig att skriva en biografi och Lasse Zackrisson att ställa samman en diskografi. Resultatet av detta arbete redovisas nu i boken *Bengt Hallberg, jazzpianist – kompositör – arrangör – pedagog*. En tungt vägande bok? Ja, inte bara rent fysiskt – den väger nästan två kilo – utan även innehållsmässigt. Och den är rikt och trevligt illustrerad, även med flera tidigare inte visade fotografier.

Ingen kunde vara mer lämpad att skriva denna biografi än Erik Kjellberg. Tidigare har han bland annat skrivit en svensk jazzhistoria och två böcker om pianisten Jan Johansson. En gång i tiden var han ansvarig för jazzavdelningen vid Svenskt Visarkiv och som mångårig professor i

musikvetenskap vid Uppsala universitet kan han stödja sig på sin breda, allmänna musikkunskap.

Boken är en musikbiografi. Den som letar efter mer personliga biografiska uppgifter om Bengt Hallberg får nöja sig med en kortfattad inledande text sida. Men redan efter en stunds läsning undrar man om det över huvud taget fanns utrymme för något annat än musik i Hallbergs liv. Mången gammal jazzvän som genom åren lyssnat på hans skivor och trott sig ha en hygglig uppfattning om hans skapande, kommer vid läsning av boken att häpna över hans mångsidighet och hans omfattande produktion.

Kjellberg går kronologiskt fram, och vi får följa Hallberg från ungdomsåren i Göteborg fram till 2012, då han gör sin sista soloskiva. Någonstans i boken skriver Kjellberg att det är svårt, när det gäller musik, att redogöra för den i ord. Men det är precis det han gör. Hela historien hålls samman av hans analyser och kommentarer till en lång rad inspelningar ur Hallbergs mångskiftande diskografi. Det görs på ett överskådligt och intresseväckande sätt, som gör att även den som inte är så musikteoretiskt insatt blir nyfiken och får lust att lyssna på det Kjellberg i ord beskrivit.

Bengt Hallberg blev tidigt uppmärksam och redan 1950 gjorde han inspelningar i eget namn på skivmärket Metronome. Året därpå var han med på de inspelningar Stan Getz då gjorde för samma bolag. Särskilt tolkningen av "Ack Värmeland du sköna" blev mycket omskriven och blev också något av ett internationellt genombrott för den då blott 18-årige Hallberg.

1954 flyttade han till Stockholm där han studerade komposition vid Kungliga Musikhögskolan. Hans tanke var att bli tonsättare och han började tidigt skriva seriösa verk. Men redan samma år hann han också med att skriva en brevkurs, "Modern pianojazz", för korrespondensinstitutet Westin & Co. I Stockholm fanns huvuddelen av den svenska jazzeliten, och det samarbete Hallberg redan tidigare haft med Lars Gullin och med Arne Domnérus och musikerna omkring honom kunde nu fördjupas. Allt eftersom åren gick utvidgades också kretsen av medmusikanter. Boken kan därför bitvis läsas nästan som en allmän svensk jazzhistoria, där man även får stifta bekantskap med många av de amerikanska jazzmusiker som besökte Sverige och som då ofta samarbetade med Hallberg.

För de olika jazzgrupperna skrev Hallberg många låtar och arrangemang, men hans mångsidighet blev snart uppenbar. Skivbolag och musikförlag erbjöd arbetstillfällen och inkomstmöjligheter, och under de kommande åren skrev han musik och arrangemang för de flesta av landets populärartister. Namn som Alice Babs, Thore Skogman, Evert Taube, Systrarna Rosenblom och Povel Ramel vittnar om mångfalden, och allt som levererades var välskrivet och på ett skickligt sätt anpassat till respektive artist.

Hallberg blev med tiden en flitig seriös tonsättare och skrev närmare åttio verk för såväl solopiano som för mindre ensembler, körer och symfoniorkestrar. Han tyckte om att blanda genrer, och i flera verk kombinerade han klassiska ensembler med jazzgrupper och solister. Det mycket goda råd han en gång fick av sin åldrade tonsättarkollega Hugo Alfvén sparas till kommande läsare.

Hallberg skrev också balettmusik, musik för barn och musik till en lång rad filmer. Allt finns redovisat i boken, som också berättar om hans turnéer, konsertframträdanden, utlandsresor, TV- och radioframträdanden, hans många utmärkelser och hans omfattande samarbete med olika jazzartister.

Biografen innehåller också ett kapitel, "Bengt Hallberg i utländsk jazzpress på 1950-talet", skrivet av Mischa van Kan, som vid Göteborgs universitet doktorerat med avhandlingen *Swingin' Swedes*, om hur svensk jazz tagits emot i USA.

En kritiker vill gärna hitta något som det går att anmärka på. Den här gången var det svårt, men där finns i alla fall ett litet misstag. Kjellberg skriver att Charlie Parker i november 1950 spelade tre veckor i Sverige. Men Parkers Sverigebesök varade faktiskt bara nio dagar.

Bokens andra del är en diskografi över de cirka 3000 inspelningar Bengt Hallberg medverkade på, från den första 78-varvaren 1948 med Thore Jederbys orkester till det sista soloalbumet 2012. Diskografin har skrivits av Lasse Zackrisson, och man kan bara föreställa sig vilket mödosamt arbete det måste ha varit att samla in all denna information och sedan presentera den i överskådlig form. Mycket av musiken finns idag tillgänglig på olika cd-utgåvor, men Zackrisson har hållit sig till principen att endast redovisa originalutgåvorna.

Diskografin är rikt illustrerad med skivetiketter och skivfodral, vilket gör den trevlig att bläddra i även för den som inte är renodlad kalenderbitare. Materialet är överskådligt, och här finns också information om alla de nästan 1000 inspelningar som Zackrisson via sitt bolag Vax Records gjort tillgängliga på digitala musiktjänster, och om hur man orienterar sig dit.

Som en röd tråd genom hela Bengt Hallbergs liv löpte kärleken till jazzpianot. I boken återges en kommentar av den norska sångerskan Karin Krog, som här får stå som en avslutande sammanfattning. Efter en duokonsert de två gjorde i London 2012 sade hon att man där fått höra: "Kanske den störste jazzmusiker Europa har fostrat".

*Martin Westin*